

Magdalena Kaleta-Kuzińska
Bydgoszcz

**XIX WARSZTATY PRZEKŁADU
PRAW-
NICZGO I SPECJALISTYCZNEGO,
WARSZAWA 1–2 PAŹDZIERNIKA 2005**

W dniach 1–2 października 2005 roku, w podwarszawskim hotelu „Fort Piontek” odbyły się już XIX Warsztaty Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego, organizowane przez Polskie Towarzystwo Tłumaczy Ekonomicznych, Prawniczych i Sądowych TEPIS. W warsztatach uczestniczyli tłumacze z całej Polski – zarówno zrzeszeni, jak i niezrzeszeni w wymienionym towarzystwie. Celem warsztatów były wymiana doświadczeń, poszerzanie wiedzy w zakresie sztuki przekładu, zwłaszcza sądowego, prawniczego i ekonomicznego, a towarzyszyło im w tym roku VI Walne Zgromadzenie Członków TEPIS, dlatego też warsztaty trwały dwa dni.

Pierwszy dzień podzielony był na dwie części. W pierwszej – sesji plenarnej – udział mogli brać wszyscy goście – tłumacze przysięgli i nieprzysięgli, członkowie TEPIS, a także studenci przygotowujący się do zawodu tłumacza; część druga zarezerwowana była na Walne Zgromadzenie Członków TEPIS. Kolejny dzień był typowo „warsztatowy”. Uczestnicy spotkania obradowali w osobnych sekcjach językowych (angielskiej, niemieckiej, francuskiej, rosyjskiej, hiszpańskiej i włoskiej).

W niniejszym sprawozdaniu chciałabym zarysować problematykę poruszaną w czasie warsztatów. Informacje, które podam, będą na pewno bardzo ogólne, gdyż jako osoba niebędąca członkiem Towarzystwa nie mogłam uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu. Ponadto drugiego dnia brałam udział tylko w

obradach sekcji rosyjskiej, więc ograniczę się do komentarza dotyczącego tej sekcji.

Pierwszy dzień warsztatów oficjalnie otworzyła Danuta Kierzkowska, prezes TEPIS. Ona też jako pierwsza zabrała głos. W swojej wypowiedzi poruszyła bardzo ważny temat, zwłaszcza dla tłumaczy przysięgłych, dotyczący zmiany ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego. Referentka przypomniała, że dyskusja nad zmianą wyżej wymienionej ustawy rozpoczęła się już w 1994 roku i została zainspirowana inicjatywą dwóch stowarzyszeń – PT TEPIS oraz Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich (STP). W dniu 25 listopada 2004 r. Sejm uchwalił ustawę o zawodzie tłumacza przysięgłego, która zastąpiła obowiązujące dotychczas rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 8 czerwca 1987 r. w sprawie biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych. Zmiana statusu prawnego tłumacza przysięgłego miała na celu podniesienie funkcji tłumacza do rangi zawodu, aspirującego do powołania w przyszłości samorządu zawodowego osób zaufania publicznego. Prezes Kierzkowska przypomniała o najważniejszych punktach nowej ustawy – o zmianie trybu nabywania prawa do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego (wprowadzono nową formułę – egzaminu przed specjalną komisją) oraz o nowym prawie tłumaczy przysięgłych do pobierania stawek umownych za wykonywane tłumaczenia (stawki te nie dotyczą zleceń sądów, prokuratury, policji i organów administracji publicznej).

Po wygłoszeniu referatu rozpoczęto dyskusję plenarną na temat problemów, z jakimi muszą radzić sobie tłumacze na co dzień, oraz na temat statusu tłumacza przysięgłego w świetle nowej ustawy. Do dyskusji jako moderatorzy zaproszeni zostali eksperci: Grzegorz Dostatni (zastępca Dyrektora Biura Ministra Sprawiedliwości), Wojciech Ulitko (z Departamentu Legislacyjno-Prawnego Min. Sprawiedliwości), Bolesław Cieślak (Naczelnik Wydziału Tłumaczy Przysięgłych w Min. Sprawiedliwości) oraz Katarzyna Dąbrowska (doradca podatkowy). Eksperti odpowiadali na pytania, które w dużej mierze dotyczyły bieżących problemów, związanych z wdrażaniem ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego oraz naliczania podatku VAT za wykonywane tłumaczenia (ostatni wymieniony problem jest dość palący i w ostatnich latach wielokrotnie pojawiał się w dyskusjach tłumaczy przysięgłych, obowiązkiem tłumacza jest bowiem doliczanie VAT do każdego wykonanego tłumaczenia, natomiast sądy, prokuratura, policja i organy administracji publicznej faktur VAT od tłumaczy przysięgłych nie przyjmują, co powoduje konflikty z urzędem skarbowym; szerzej o tym zagadnieniu można przeczytać na stronach TEPIS: www.tepis.org.pl).

Szóste Walne Zgromadzenie Członków TEPIS odbyło się po zakończeniu dyskusji plenarnej. Plan Zgromadzenia przewidywał między innymi: dyskusję nad sprawozdaniem z działalności Towarzystwa, głosowanie nad absolutorium

dla ustępujących władz, zmiany statutu, wybory prezesa i władz VI kadencji. Myślę, że warto zwrócić uwagę zwłaszcza na zmiany statutowe, np. na proponowaną zmianę nazwy Towarzystwa na „Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych” (zmiana została przyjęta, skrót ‘TEPIS’ nie uległ zmianie) oraz na zmianę statusu członków Towarzystwa (podział na członków: nadzwyczajnych, zwyczajnych, ekspertów, wspierających i honorowych). Dokładniejsze informacje na temat zmian w statucie znajdują się w „Biuletynie Tepis” nr 59.

Drugi dzień warsztatów poświęcony był pracom w oddzielnych sekcjach językowych. Nad przebiegiem obrad w poszczególnych sekcjach czuwali przewodniczący, którzy byli jednocześnie moderatorami dyskusji prowadzonych po każdym referacie (sekcjom przewodniczyli odpowiednio: s. ang. – Zofia Rybińska, s. niem. – Andrzej Leśniak, s. fr. – Hanna Bełżecka i Anna Michalska, s. ros. – Janusz Poznański, s. hiszp. – dr Maria Paula Malinowski Rubio, s. wł. – Patrycja Kuryszko). Prelegenci poruszali tematy związane z metodologią tłumaczenia, terminologią i frazeologią tekstów prawnych, ekonomicznych i innych specjalistycznych. Spośród wielu tematów omawianych w różnych sekcjach pozwolę sobie przytoczyć tylko kilka, z uwagi na niewielki rozmiar niniejszego sprawozdania: „Przekłady polskich testamentów na język angielski”, „Przydatność programów wspomagających tłumaczenie w pracy tłumacza”, „Obowiązujące w Niemczech wytyczne dla tłumaczeń poświadczonych”, „Odszkodowanie dla ofiar przestępstw wg prawa francuskiego”, „Hiszpańska ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego”, „Sądownictwo administracyjne w Polsce i we Włoszech”.

Obrady w sekcji rosyjskiej, w których uczestniczyłam, prowadził Janusz Poznański, wiceprezes TEPIS i członek nowo powołanej Państwowej Komisji Egzaminacyjnej (która przeprowadza egzamin na tłumacza przysięgłego). Poznański podzielił się swoimi spostrzeżeniami na temat pierwszego państwowego egzaminu na tłumacza przysięgłego, omówił błędy najczęściej popełniane przez kandydatów na tłumaczy (np. nieznajomość reguł wykonywania tłumaczeń przysięgłych, ale także błędy ortograficzne i nieprzygotowanie zaplecza w postaci bazy słownikowej etc.). Zapoznał również obecnych z konstrukcją egzaminu (na egzaminie tłumaczy się 4 teksty – 2 ustnie i 2 pisemnie, w obie strony). Kolejnym prelegentem grupy rosyjskiej był Siergiej Chwatow, który zwrócił w swoim referacie uwagę na wzrost roli tłumacza w rozszerzonej Unii Europejskiej. Przypomniał on, że język rosyjski zajmuje w tej chwili piąte miejsce w świecie (po rosyjsku mówi 250 mln ludzi). Chwatow zauważył rosnące zainteresowanie językiem rosyjskim, nie tylko w Europie, ale i na świecie. Mówił również o ogromnym wpływie języka angielskiego i amerykańskiego na

słownictwo rosyjskie (rosnąca liczba zapożyczeń, zwłaszcza w terminologii biznesowej czy informatycznej). W swoim referacie Chwatow poświęcił dużo uwagi procesowi certyfikacji znajomości języka rosyjskiego, a także wspomniał o konieczności dopasowywania dotychczas przyjętego systemu określania poziomu znajomości języka rosyjskiego do Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, opracowanego przez Radę Europy i obowiązującego w UE.

Kolejny prelegent – mecenas Natalia Vassilenko, łącząca praktykę prawnika i tłumacza – zapoznała obecnych z podstawową polską i rosyjską terminologią i frazeologią dotyczącą postępowania celnego Rosyjskiej Federacji. Zaapelowała ona do tłumaczy o szczególną ostrożność podczas tłumaczenia tekstów prawnych, podkreślając, iż nie zawsze i nie wszystko można przetłumaczyć, gdyż – co jest oczywiste – system prawny i realia obu krajów nie są tożsame, czego często nie uwzględniają dostępne na rynku słowniki, podające nieprawidłowe, dosłownie przetłumaczone terminy.

Magdalena Kałuża z Lublina przedstawiła propozycję tłumaczenia terminologii i frazeologii polskiej i rosyjskiej z zakresu prawa własności przemysłowej. Przytaczane przez nią terminy wzbudziły wielkie zainteresowanie, gdyż jak dotąd na żadnych warsztatach tematyka prawa własności przemysłowej nie była poruszana. Ostatni prelegent, Dmitrij Głuszczenko, przedstawił krótki referat na temat różnic pomiędzy mową potoczną mieszkańców Moskwy, Petersburga i Rostowa. Jako natywny mówca języka rosyjskiego posłużył się własnymi obserwacjami użytkowników tego języka i przytoczył kilka ciekawych przykładów frazeologizmów. Podkreślił jednocześnie, jak ważne jest w zawodzie tłumacza uwzględnianie różnic interkulturowych.

W krótkim sprawozdaniu nie jest możliwe dokładniejsze zrelacjonowanie dwudniowej konferencji. Większość jednak informacji dotyczących ostatnich warsztatów pojawi się w kolejnym „Biuletynie TEPIS”. Rosnąca pozycja języków specjalistycznych w Polsce zachęci na pewno coraz większą liczbę osób do uczestnictwa w tego typu warsztatach, a być może nawet do organizacji podobnych spotkań w mniejszych miastach, mniejszym gronie i nie tylko pod auspicjami PT TEPIS. Tu jednak przyznać muszę, że warsztaty PT TEPIS są zawsze dobrze zorganizowane i ciekawe, a wśród członków Towarzystwa mile widziani są również tłumacze nieprzysięgli, będący specjalistami w swojej dziedzinie.